Algemene beschouwingen begroting 2023

Voorzitter we gaan even terug in de tijd. Het is het jaar 1672. Het volk was redeloos, de regering was radeloos en het land was reddeloos. Het was het grootste rampjaar tot nu toe uit de Nederlandse geschiedenis ooit. Er zijn meerdere boeken over geschreven. Maar dit jaar zou dit wel eens kunnen overtreffen. De ene na de andere crisis volgt en het houdt maar niet op! Wie moet dit oplossen?

Voor een meerderheid van de Nederlanders heeft de politiek dan ook de laatste jaren afgedaan en is het vertrouwen erin gedaald tot een dieptepunt. We kunnen een hele encyclopedie schrijven in meerdere delen. Corona - Klimaat - Oekraïne oorlog - stikstof - energie - armoede - personeelstekorten - grondstoffenschaarste - woonmarkt - koopkracht - toeslagen affaire - vluchtelingen - enz.- enz.

De complexiteit en onzekerheden zijn zelfs zo groot dat onze regering met de handen in het haar zit. Hierdoor staan we in Beekdaelen met z'n allen voor hele grote uitdagingen. Het college is ondanks alles en binnen de beperkte mogelijkheden voortvarend aan de slag gegaan, denk aan het coronafonds en het noodfonds energiecrisis. Het college heeft ook invulling gegeven aan het coalitieprogramma. De begroting ziet er op hoofdlijnen goed uit met de complimenten hiervoor. Ja het kan altijd nog beter, of iets anders of nog sneller, echter gezien de huidige complexe en onzekere wereld zijn wij zeker tevreden.
Wel hebben we nog een vraag over het noodfonds energiecrisis. Het was bedoeld voor burgers, bedrijven, lokale instellingen en verenigingen. Is het dan niet een beetje vreemd om dit noodfonds ook te gebruiken om de ambtelijke capaciteit op specifieke plekken te bekostigen hieruit. **Onze vraag is kunt u dit nog eens nader verklaren?**

FINANCIËN OP ORDE IN BEEKDAELEN

De financiële bijdragen van het rijk aan onze gemeente blijven dagkoersen en versterken de huidige crisis. De keuzes die we nu maken kunnen over een week, een maand, of nog verder weg, niet meer de juiste zijn. De inflatie en stijgende prijzen blijven toenemen. Als gemeente moeten we daarop anticiperen en inspelen. Dat betekent dat we voorzichtig en zorgvuldig moeten zijn. Hadden we in juli bij de kadernota geen sluitende meerjarenbegroting voor het jaar 2026 nu hebben we dat opeens door een eenmalige aanpassing van het Rijk wel weer. Echter voor de jaren erna bestaat nog een grote onzekerheid.
De financiële onzekerheid speelt ook bij veel van onze inwoners. Zo zijn er grote zorgen over de energierekeningen en de stijgende prijzen voor het levensonderhoud. Als Beekdaelen nemen we ook hier onze verantwoordelijkheid door bv uitvoering te geven aan landelijke regelingen zoals het uitkeren van de energietoeslag voor minima en het tegengaan van energie-armoede. Daarnaast gaan wij ook aan de slag met de ambities uit het coalitieprogramma om armoede in Beekdaelen te bestrijden en het versterken van de lichamelijke en psychische gezondheid van onze inwoners. De invoering van een prijsplafond voor energie zal enige verlichting geven en ook de aankondiging dat de energietoeslag van €1.300 voor minima in 2023 wederom kan worden uitgekeerd is goed nieuws. Natuurlijk wel met de kanttekening dat niet alle onzekerheden daarmee zijn weggenomen. We zullen hier extra aandacht voor moeten blijven houden. Ook is er terecht geld en aandacht voor het mkb en de maatschappelijke instellingen die hier dezelfde problemen ervaren. We zijn benieuwd naar de uitwerking en effecten hiervan. Kortom, op vele manieren dragen we ook op gemeentelijk niveau bij aan het ondersteunen van de bestaanszekerheid van onze burgers. Daarom zijn de gemeentelijke belastingen maar in zeer beperkte mate verhoogd.

Voorzitter inzake het betreffende nieuwe beleid dat was aangekondigd in de kadernota met 18 punten is op ons verzoek een nota van wijziging gekomen, waarvoor onze dank. Van alle posten die nu echter met PM of nul vermeld worden, verwachten wij separate raadsvoorstellen van het college. **Kunt u dit toezeggen?**

DUURZAAM BEEKDAELEN
Op de langere termijn hebben we grote zorgen over de beschikbaarheid van energie voor iedereen. We zijn te afhankelijk geworden van fossiele brandstoffen van ver weg en van internationale markten waar we vanuit Beekdaelen nauwelijks of geen invloed op hebben. Dus het is van het grootste belang dat we daar los van komen en dat gaat hand in hand met de al evenzeer nodige aanpak van de klimaatverandering. Dat betekent dat een bredere systeemverandering nodig is in ons denken en handelen. Bewustwording is daarin van essentieel belang. Ons energieverbruik moet drastisch omlaag en de inzet van energiecoaches uit het coalitieprogramma waarvoor we 200.000 euro hebben opgenomen is een goed stap vooruit op dit gebied. We zullen ook meer moeten inzetten op het isoleren van woningen en het stimuleren van hybride warmtepompen en zonnepanelen. In 2040 wil Beekdaelen energie neutraal zijn, windmolens hebben op dit moment nog niet de voorkeur van de coalitie. We volgen eerst de zonneladder. We zijn ons ervan bewust dat alleen panelen op daken niet voldoende is. Indertijd zijn er inzake de RES een aantal zonnevelden locaties ingebracht. Schinveld is inmiddels in productie. Voor het voormalige stort in Schinnen zijn er inmiddels vergevorderde plannen. **Onze vraag is behoort het zoekgebied tussen Doenrade en Jabeek ook nog tot de mogelijkheden en zijn er nog andere zoeklocaties? Kunt u verder toelichten wat er daarnaast nog nodig is om het doel te behalen?**

Ten behoeve van eigenaren van monumentale panden die leges moeten betalen als ze zonnepanelen willen plaatsen hebben wij de volgende vraag**; Is mogelijk om deze legeskosten af te schaffen zoals ook in andere gemeente gebeurd en dit op te nemen in de nog vast te stellen verordening voor december?**

MOOI BEEKDAELEN
Beekdaelen is mooi om in te wonen. Echter al jarenlang komen er klachten over groenonderhoud en onkruidbestrijding binnen doordat we geen gebruik meer mogen maken van bestrijdingsmiddelen. Vaak blijkt dan dat niet duidelijk is wie voor de klachten verantwoordelijk is. **Zou u een toezegging willen doen om in de commissie fysieke leefomgeving hier een keer een toelichting over te geven en om daarnaast de communicatie hieromtrent via diverse publicaties anders en beter vorm te geven? Daarnaast zijn op basis van het IBOR de onderhoudsniveaus op bepaalde plekken verhoogd. Worden deze hogere niveaus in de praktijk ook waargemaakt?**

We hebben inmiddels een plan om bomen te vervangen, echter we zijn ook benieuwd op welke wijze de gemeente extra bomen wil gaan toevoegen aan de bestaande voorraad met name in het kader van Beekdaelen Bloeit. **Wanneer kunnen we de resultaten hiervan verwachten en wat is nu uiteindelijk de ambitie van de uitwerking van de motie uit 2020 om in goede samenwerking met name met andere grondeigenaren binnen 5 jaar voor elke inwoner in Beekdaelen een boom te planten?**

IEDEREEN SPREEKT EEN WOORDJE MEE IN EEN VITAAL BEEKDAELEN
De Vernieuwingsgroep is over een jaar benieuwd naar de resultaten van de nieuwe aanpak van het college om de burgers meer te betrekken. Ook zijn we voorstander van de inzet van dorpscoördinatoren. Het opstellen van dorpsplannen samen met inwoners, organisaties en ondernemers zal een grote opgave worden maar is essentieel om te

weten te komen wat mensen belangrijk vinden om hun eigen kern levendig, leefbaar en gezellig te houden. Daarom gaan we samen met onze burgers dorpsvisies opstellen.

IEDEREEN TELT MEE IN BEEKDAELEN
Het is goed dat er op de inhoudelijke zorg aan kinderen en jeugdigen niet wordt bezuinigd. We zullen moeten blijven inzetten om armoede te bestrijden en het liefst om dit te voorkomen. De speciale aandacht voor eenzaamheid onder onze inwoners moet blijven. Onderwijsachterstanden worden aangepakt. Het onderwijs voor onze kinderen verdient een huisvesting die voldoet aan de eisen van de huidige tijd. Het realiseren van een nieuw kindcentrum voor het gebied Jabeek, Bingelrade, Doenrade en Merkelbeek heeft onze goedkeuring. Echter het verbaast ons dat de start van de bouw pas in 2024, mogelijk zelfs pas in 2025 is gepland. In het IHP was een eerdere realisatie voorzien. **Graag hadden we een toezegging dat u er alles aan gaat doen om een opening het liefst al in 2024 mogelijk te maken?**

VEILIG BEEKDAELEN
Woninginbraken, drugshandel en zwerfafval zorgen voor overlast en een onveilig gevoel. We willen dat mensen zich veilig voelen in Beekdaelen. De integrale aanpak van de Beekstraat in Schinveld is een goed voorbeeld. Voor meer toezicht en handhaving zal een dringend beroep op de politie gedaan moeten. Het effect van een eventuele uitbreiding van de capaciteit BOA's zal dan ook goed onderbouwd moeten worden. Om de verkeersveiligheid binnen de kernen te verbeteren is het uitgangspunt 30-km binnen de bebouwde kom, echter de maatregelen die we daarvoor nemen, zijn een gevaar voor de fietsers en daar moet vooraf beter over nagedacht worden. We willen het gebruik van de fiets stimuleren, echter dan zullen we ook moeten zorgen dat het veiliger wordt voor deze gebruikers en dat is nog steeds onvoldoende het geval. Dit komt mede omdat er onder de vakambtenaren de bewustwording en beleving ontbreekt.

GEZOND BEEKDAELEN
Corona heeft laten zien dat gezondheid erg belangrijk is. Het is van belang dat mensen gezond eten, leven, sporten en bewegen. Wij hebben weliswaar een uitgebreid sportaanbod maar bewegen moet ook mogelijk zijn buiten clubverband. Initiatieven van onderop van samenwerkende verenigingen voor bijvoorbeeld open sportparken hebben onze goedkeuring.

DIENSTBAAR BEEKDAELEN
Wij willen dat onze burgers tevreden zijn over onze dienstverlening. De communicatie met de burgers is verbeterd echter nog niet optimaal. Mails, brieven en telefonische vragen moeten adequater worden afgehandeld. Terugbelverzoeken moeten ook sneller worden opgepakt. De afgesproken houding van "ja, tenzij ''is weliswaar het uitgangspunt echter in de praktijk zal dit nog beter moeten. In het verlengde van de toeslagenaffaire heeft de rijksoverheid jaarlijks 150 miljoen ter beschikking gesteld om te komen tot een rechtvaardige dienstverlening en goede rechtsbescherming, de zogenaamde POK-gelden. **Onze vraag is op welke manier heeft (of gaat) de gemeente Beekdaelen deze gelden inzetten voor versterking van de dienstverlening met name aan mensen in kwetsbare posities?**

WONEN IN BEEKDAELEN
Er is behoefte aan (tijdelijke) woningen voor jongeren, gezinnen en ouderen. Echter de mogelijkheden zijn beperkt daarom moeten we daar creatief mee omgaan met behoud van het buitengebied. We kijken dan ook uit naar de woon- en zorgvisie die volgend jaar aan

de raad wordt voorgelegd. Vakantiehuizen, grote stallen en andere bouwwerken in het buitengebied krijgen niet onze goedkeuring.

ONDERNEMEND BEEKDAELEN
In samenspraak met onze ondernemers in Beekdaelen wordt een eigen lokale economische visie opgesteld. Samen met deze partners stellen wij een plan op, waarin keuzes gemaakt worden over welke bedrijven op welke plek in Beekdaelen gewenst zijn. Daarbij hebben we aandacht voor de winkelstructuur en de invulling van de bedrijventerreinen. Voorwaarde is wel dat bestaande bedrijventerreinen niet meer verder worden uitgebreid ten koste van de natuur. Er is genoeg leegstand om hier invulling aan te geven. Met de agrariërs gaan we in gesprek over het milieuvriendelijker maken van de landbouw. Hier zijn nog flinke stappen te zetten. Een dergelijke vernieuwing van de landbouw zou opgepakt kunnen worden binnen de samenwerking van de Middengebied-gemeenten. U ervaart deze samenwerking echter als te vrijblijvend. **Onze vraag is hoe realistisch is het dat deze vrijblijvendheid op korte termijn verbeterd?**

Voorzitter, afsluitend blijven wij aandacht vragen inzake de kwaliteit van de raadsstukken. Deze is essentieel om als raad te kunnen vergaderen op hoofdlijnen. Ook het feit dat het maar niet lukt om een doorlopende raadsvoorraad agenda te maken baart ons grote zorgen.

De amendering van de VVD om de 200.000 euro te schrappen uit de begroting kunnen we niet ondersteunen. Zoals vermeld in het coalitieprogramma zijn deze voor inzet van “eigen” energiecoaches. Het geld gaat dan ook niet naar de Woon Wijzer Winkel. Het geld is overigens hard nodig voor de energiecoaches die de mensen in deze moeilijke tijden moeten bijstaan.

Voorzitter tot zover in eerste instantie op de diversen motie die overigens weinig raakvlak met de begroting hebben gaan we in 2e instantie op in.